

***GMINNY SYSTEM PROFILAKTYKI I OPIEKI
NAD DZIECKIEM I RODZINĄ
na lata 2014 - 2020***

Program Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu

Kwiecień 2014

Wstęp

W polityce społecznej kwestie dziecka traktujemy z uwagą i w sposób szczególny. Dzieje się tak przede wszystkim dlatego, że dzieci wymagają szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku, asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych.

Mimo dotychczasowych wysiłków społeczeństwa, sytuacja dzieci i rodziny jest słaba i daleka od stanu zadowalającego, dlatego budowa gminnych systemów profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną może być szansą na poprawę tego stanu.

Celem utworzenia tego dokumentu jest tworzenie wspólnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do zapobiegania powstawaniu nowych problemów społecznych, zmniejszaniu ich rozmiarów, zwiększaniu zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami oraz ma wzmacniać pozycję dziecka i rodziny na terenie gminy Orzysz. Opracowanie to określa kierunki, cele, priorytety oraz wszelkie działania, jakie należy podjąć w celu stworzenia jak najkorzystniejszych warunków bytowych ludności i systematycznej poprawy jakości życia mieszkańców na najbliższe lata.

Program ukierunkowany jest na wzmocnienie elementów środowiskowej pracy z rodziną, poszerzenie dostępności usług w postaci poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, rodzinnego), wczesnej interwencji w rodzinach zagrożonych utratą swoich naturalnych funkcji, a także intensywnej, wszechstronnej pomocy rodzinie biologicznej dziecka. Każde działanie planowane w ramach programu, uwzględnia możliwości rozwojowe rodziny i jej zdolności do przezwyciężania braków i pokonywania trudności. Należy podkreślić, że działania na rzecz rodziny, to działania na rzecz całego środowiska, a wspieranie rodziny przyczynia się do rozwoju wzmocnienia więzi w całej społeczności lokalnej. Zawarte w niniejszym programie propozycje pomocowe wspierają rodzinę naturalną w jej rozwoju i prawidłowym funkcjonowaniu; obejmują pomocą rodziny niezaradne, zagrożone różnego typu patologiami, dysfunkcyjne oraz dzieci i młodzież zagrożoną niedostosowaniem społecznym.

1. POLITYKA SPOŁECZNA WOBEC RODZINY I DZIECKA

Potocznie rodzinę postrzegamy, jako środowisko pełne miłości, ciepła, bezpieczne i chroniące przed wszystkim, co złe; to miejsce manifestowania uczuć i doznawanie szczęścia. Rodzina definiowana jest na wiele sposobów: jako środowisko społeczne, grupa społeczna, instytucja społeczna lub czynnik socjalizacyjno-wychowawczy. W każdym społeczeństwie prawidłowo funkcjonująca rodzina ma pełne kompetencje by zapewnić swym członkom szczęśliwy i harmonijny rozwój. Rodzina jest pierwszym, podstawowym środowiskiem wychowawczym człowieka; to w rodzinie kształtuje się tzw. „kapitał ludzki”, który jest wyznacznikiem tempa rozwoju danej społeczności. Istnieją różne typy rodzin i różne reprezentowane przez nie postawy, co wpływa na rodzaj postaw społeczno-moralnych dzieci i młodzieży wychowujących się w tych rodzinach. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest wartością, której w odniesieniu do jednostki jak i globalnie do całego społeczeństwa, nie można niczym równoważnym zastąpić. Rodzina i dziecko stanowią zasadnicze kwestie w polityce społecznej. Działalność na rzecz rodzin dotyczy m. in. wyrównywania pomiędzy nimi różnic socjalnych, tworzenia im równych szans oraz asekurowania w obliczu ryzyka życiowego. Natomiast działania podejmowane na rzecz dzieci przede wszystkim mają na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożeń.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których najistotniejszą rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, prostytucję, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży. Ich oddziaływanie niszczy i zakłóca prawidłowe funkcjonowanie rodziny, czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dysfunkcyjna to taka, która nie spełnia swoich naturalnych funkcji, nie potrafi sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci i innych członków rodziny. W rodzinie dysfunkcyjnej potrzeby biologiczne i psychiczne nie są zaspokajane w sposób wystarczający. Zaniedbywane są także potrzeby społeczno- kulturalne i estetyczne dziecka.

Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim, jak i międzynarodowym. Art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo oraz rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Kolejne artykuły konkretyzują to stwierdzenie, odnosząc je do różnych aspektów życia rodzinnego.

Rozwinięcie norm zawartych w Konstytucji odnoszących się do rodziny znajduje miejsce w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Dokument ten normuje problematykę zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, stosunków między rodzicami i dziećmi, pochodzenia dziecka, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Do innych regulacji prawnych związanych z problematyką rodziny należą: Kodeks karny, Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego oraz Kodeks pracy. Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, rozpijanie małoletniego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Kodeks cywilny nie jest bezpośrednio związany z ochroną rodziny, jednak służy jej głównie w ochronie praw małoletniego w obrocie prawnym oraz w zakresie przepisów dotyczących zasad prawa spadkowego. Natomiast Kodeks postępowania cywilnego chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Daje możliwość występowania dla osób dochodzących roszczeń alimentacyjnych, występowania w charakterze pełnomocnika

właściwego przedstawiciela do spraw opieki społecznej organu gminy lub organizacji społecznej, mającej na celu udzielenie pomocy rodzinie oraz obejmuje ustawowe zwolnienie od kosztów sądowych w tych sprawach.

Z kolei Kodeks pracy służy ochronie macierzyństwa oraz zdrowia kobiet.

Problematykę rodzinną podejmują również ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe. Należy do nich m.in. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka. Zapis dotyczący rodziny widnieje również w pkt 16 pierwszej części Europejskiej Karty Społecznej. Mówi on, że rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju. Problematyka rodzinna podejmowana jest także w Konwencji o Prawach Dziecka. Jest to zarazem najważniejszy akt prawny regulujący prawa dziecka. Rodzina i dziecko są chronione także w ustawodawstwie Unii Europejskiej.

ROZDZIAŁ 2.

1. SYTUACJA DZIECKA W GMINIE ORZYSZ/DIAGNOZA

Punktem wyjścia do określenia celów i zadań Gminnego Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu oraz analiza zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Orzysz na lata 2014-2020.

W trakcie działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej systematycznie dokonuje się rozpoznawania problemów społecznych. W opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2014-2020 wskazano na główne kwestie społeczne trapiące mieszkańców Orzysza: bezrobocie utrzymujące się od lat na wysokim poziomie, marginalizacja społeczna tworząca zamknięte kręgi ubóstwa, alkoholizm oraz występowanie kryzysów w rodzinie. Diagnozę oparto na badaniu źródeł własnych, opinii i doświadczeniach dyrektorów lokalnych szkół.

W świetle danych MOPS w 2013 roku pomocy i wsparcia udzielono 712 rodzinom i 2350 osobom wchodzącym w ich skład. Dla porównania w 2012r. 671 rodzinom, w tym 2297 osobom.

Powody, z tytułu których udzielono pomocy społecznej osobom i rodzinom w Gminie Orzysz w 2013 roku, zawiera poniższa tabela.

Tabela 1. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w Gminie Orzysz w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	441	1564
Bezrobocie	431	1592
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	105	483
w tym: rodziny niepełne	60	209
rodziny wielodzietne	43	271
Długotrwała lub ciężka choroba	102	234
Potrzeba ochrony macierzyństwa	11	60
- w tym wielodzietność	7	46
Niepełnosprawność	124	380
Alkoholizm	13	33
Bezdomność	2	2
Przemoc w rodzinie	3	11
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	17
Zdarzenia losowe	2	7
Narkomania	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Orzyszu

Biorąc pod uwagę odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej z tytułu poszczególnych powodów w ogóle ludności gminy, za dominujące problemy społeczne należy uznać: 1) ubóstwo, 2) bezrobocie, 3) niepełnosprawność 4) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 5) długotrwała lub ciężka choroba.

POMOC W FORMIE POSILKU W RAMACH PROGRAMU „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” w 2013r.

WYSZCZEGÓLNIENIE		OGÓŁEM	w tym na wsi	w tym:					
				dzieci do 7 roku życia		uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej		pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	
				OGÓŁEM	w tym na wsi	OGÓŁEM	w tym na wsi	OGÓŁEM	w tym na wsi
1		2	3	4	5	6	7	8	9
RZECZYWISTA LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM OGÓŁEM	1	1 344	580	181	69	412	182	751	329
w tym liczba osób korzystających z: posiłku 1)	2	350	184	75	34	273	148	2	2
w tym: liczba osób, którym dowieziono posiłek	3	22	22	0	0	22	22	0	0
zasilku celowego	4	1156	480	130	45	276	107	750	328
KOSZT PROGRAMU OGÓŁEM (w zł) 2)	7	358 451	153 236	X	X	X	X	X	X
z tego: środki własne	8	80 000	34 075	X	X	X	X	X	X
dotacja	9	278 451	119 161	X	X	X	X	X	X
Szacunkowa liczba dzieci i osób wymagających dożywiania, nie objętych programem	10	0	0	0	0	0	0	0	0

LICZBA PUNKTÓW ŻYWIENIOWYCH - OGÓŁEM	15	6	3	X	X	X	X	X	X
z tego: STOŁÓWKI	16	5	2	X	X	X	X	X	X
INNE (np. pomieszczenia do przygotowywania kanapek, mleka lub wydawania posiłków itp.)	18	1	1	X	X	X	X	X	X
LICZBA PLACÓWEK PROWADZĄCYCH DOŻYWIANIE 3)	20	5	2	X	X	X	X	X	X
z tego:	21	4	2	X	X	X	X	X	X
szkoły									
przedszkola	22	1	0	X	X	X	X	X	X
żłobki	23	0	0	X	X	X	X	X	X
inne	24	0	0	X	X	X	X	X	X

Szczegółowa analiza powodów udzielenia pomocy z MOPS w Orzyszu oraz diagnoza dotycząca zasobów instytucjonalnych została opisana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Orzysz na lata 2014-2020.

1.1. ZASOBY

Instytucje z terenu naszej gminy i powiatu, które mogą mieć największy wpływ na poprawę sytuacji dziecka i rodziny to:

1. Szkoła Podstawowa w Orzyszu,
2. Gimnazjum w Orzyszu,
3. Przedszkole Miejskie w Orzyszu,
4. Szkoła Podstawowa w Okartowie,
5. Zespół Szkół w Dąbrówce.
6. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Orzyszu

Poza placówkami edukacyjno-oświatowymi istotną rolę odgrywają także:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz,
- Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Pisz,
- Dom Kultury,
- Świetlice wiejskie, opiekuńczo-wychowawcze i środowiskowo-terapeutyczne,
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzysz,
- Zaplecze sportowo-rekreacyjne (kompleks „Orlik”, boiska przyszkolne, place zabaw),
- parafie rzymskokatolickie,

- organizacje pozarządowe.

Zespół wspierający Ośrodek Pomocy Społecznej, korzystając z materiałów analitycznych oraz opierając się na przesłankach wynikających z ogólnopolskich dokumentów diagnostycznych i programowych, uznał, że działania mające na celu budowę lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną należy zaprogramować w podstawowych obszarach tj:

- poprawy stanu funkcjonowania rodziny,
- poprawy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym,
- doskonaleniu procesu wychowawczego,
- poprawy stanu zdrowia ludności, w szczególności poprzez rozwój sportu i rekreacji,
- zapewnienie bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.

2. ANALIZA SWOT

Mocne strony:

- Ogólnie dostępna oferta pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Otwartość Urzędu Miejskiego i Miejskiego Ośrodka Pomocy społecznej w Orzyszu na współpracę ze środowiskiem lokalnym;
- Zabezpieczenie w budżecie miasta niezbędnych środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny;
- Dostępność usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych rodzinom;
- Kompetentna, oddana i stale doskonaląca swoje umiejętności kadra pomocy społecznej;
- Realizacja programów osłonowych i profilaktycznych;
- Dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- Otwarte na współpracę instytucje, placówki i organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy rodzinie.

Słabe strony:

- Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego;
- Mała gotowość społeczna i świadomość w zakresie wspierania rodziny;
- Zbyt mała aktywność w zakresie grup wsparcia i grup samopomocowych;
- Ograniczone środki finansowe na rozwijanie talentów i zainteresowań;
- Kłopoty z dojazdem na dodatkowe zajęcia dla dzieci i młodzieży ze wsi;
- Niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego i socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją;
- Brak placów zabaw.

Szanse:

- Tworzenie nowych form pracy z rodziną;
- Możliwość pozyskiwania środków pozabudżetowych na różnego rodzaju projekty;
- Wykorzystanie środków projektu systemowego dla MOPS w Orzyszu z Europejskiego Funduszu Społecznego na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu rodzin zagrożonych;
- Pozyskanie kandydatów do pełnienia roli rodziny wspierającej.

Zagrożenia:

- Brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych potrzeb mieszkaniowych rodzin;
- Ubożenie społeczeństwa i osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny;
- Brak perspektyw kształcenia dostosowanego do późniejszych możliwości zatrudnienia;
- Niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej;
- Mała skuteczność w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych na realizację tzw. "projektów miękkich" z zakresu polityki społecznej;
- Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne;
- Łatwiejszy dostęp do różnego rodzaju używek.

PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ

Aby zmienić na lepsze zaistniałą sytuację można wprowadzić następujące rozwiązania w poszczególnych obszarach funkcjonowania:

- 1) Działania w zakresie sportu i wypoczynku:
 - a. zorganizowanie różnych zajęć pozalekcyjnych,
 - b. organizacja czasu wolnego w czasie ferii i wakacji,
 - c. organizacja zajęć sportowo – rekreacyjnych,
 - d. organizacja kółek zainteresowań i zajęć sportowych,
 - e. organizowanie zawodów sportowych oraz wycieczek,
 - f. dofinansowanie klubów sportowych,
 - g. budowa bazy sportowo – rekreacyjnej i turystycznej,
 - h. stworzenie placów zabaw dla dzieci,
 - i. utworzenie przedszkoli na terenach wiejskich,
 - j. budowa obiektów kulturalnych;
- 2) Działania w zakresie poprawy stanu zdrowia i sprawności:
 - bezpłatny dostęp do badań profilaktycznych oraz szczepień,
 - bezpłatny, łatwiejszy dostęp do lekarzy specjalistów w miejscu zamieszkania,
 - organizowanie „białych niedziel”,
 - wprowadzenie opieki lekarskiej i dentystycznej do szkół,
 - nakłanianie do prowadzenia higienicznego trybu życia,
 - dla najuboższych gorące posiłki w szkołach,
 - promocja zdrowego trybu życia,
 - bezpłatna rehabilitacja,
 - budowa systemu profilaktycznej opieki zdrowotnej dzieci i młodzieży na bazie szkół.
- 3) Działania w zakresie poprawy sytuacji dzieci niepełnosprawnych:
 - tworzenie klas integracyjnych,
 - spotkania integracyjne,
 - wprowadzenie pojazdów dla osób niepełnosprawnych,
 - likwidacja barier architektonicznych i psychologicznych,
 - łatwy dostęp do ośrodków rehabilitacji,
 - wprowadzenie zajęć integracyjnych i organizacja imprez integracyjnych,
 - budowa pozytywnego wizerunku dzieci niepełnosprawnych w środowisku,

- kształtowanie postaw tolerancji i akceptacji osób niepełnosprawnych,
 - zajęcia z psychologiem,
 - zabezpieczenie w sprzęt ortopedyczny.
- 4) Działania w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży:
- zaopatrzenie uczniów w odblaski, bezpieczny dojazd do szkół,
 - na niebezpiecznych przejściach dla pieszych sygnalizacja świetlna,
 - monitoring w szkołach,
 - szkolenia z zakresu bezpieczeństwa, udzielania pierwszej pomocy, pogadanki z policjantami,
 - większa ilość patroli policyjnych wieczorami,
 - współpraca szkół z innymi instytucjami tj. z policją, ośrodkami terapeutycznymi,
 - współpraca z samorządem w sprawie sprzedaży alkoholu i papierosów dla nieletnich,
 - ograniczenie przemocy i agresji w szkołach.
- 5) Działania w zakresie wsparcia dzieci z rodzin ubogich:
- dożywianie dzieci w szkołach,
 - zakup książek, ubrań, żywności, przyborów szkolnych,
 - zbiórki rzeczy używanych,
 - dofinansowanie kosztów wycieczki, kolonii, ferii dla dzieci z najuboższych rodzin,
 - przyznawanie stypendiów dla zdolnych dzieci,
 - ułatwienie dostępu do sprzętu komputerowego i Internetu,
 - pomoc materialna,
 - pozyskiwanie sponsorów,
 - organizowanie zajęć w świetlicach wiejskich i osiedlowych,
 - dodatkowe nauczanie w ramach równych szans.
- 6) Inne możliwości:
- integracja dzieci z rodzicami,
 - wdrażanie programów nastawionych na rozwijanie umiejętności,
 - stworzenie różnych form wypoczynku aktywnego dla rodzin,
 - mobilizowanie firm i instytucji do udzielania pomocy rodzinom ubogim,
 - stworzenie młodzieżowego klubu integracji społecznej.

ROZDZIAŁ 3

1. CELE I ZADANIA

Głównym celem Programu jest budowa systemu wspierania rodzin biologicznych mających trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz zapewnienia właściwej opieki, wychowania i możliwości kontynuowania nauki dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodziców, a także pomoc w ich usamodzielnieniu.

Program uwzględnia uwarunkowania gminy Orzysz i rozwiązania wynikające z obowiązującej ustawy o pomocy społecznej oraz występujące i przewidywane potrzeby w tym zakresie. Zapisane do realizacji zadania ukierunkowane są na wielodyscyplinarne wspieranie rodzin oraz stworzenie niezbędnej bazy instytucjonalnej.

Program nawiązuje do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Orzysz na lata 2014-2020.

I CEL STRATEGICZNY
PRAWIDŁOWO FUNKCJONUJĄCA RODZINA

Cel operacyjny: ***Poprawa jakości i standardu życia rodzin***

Zadania:

- Diagnozowanie i monitoring warunków oraz jakości życia rodzin;
- Tworzenie programów służących rozwojowi młodego pokolenia i rodziny, wzmocnieniu czynników zapobiegających dezorganizacji życia rodzinnego;
- Analiza i monitoring systemu wspierającego rodzinę w wypełnianiu jej funkcji;
- Rozwijanie lokalnej infrastruktury informacyjnej, edukacyjnej, terapeutycznej wspomagającej rodzinę w pełnieniu jej funkcji;
- Wypracowanie zasad współpracy podmiotów działających w społeczności lokalnej na rzecz rozwoju i funkcjonowania rodziny oraz młodego pokolenia;
- Dostarczenie usług i świadczeń pomocy społecznej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych.

Cel operacyjny: ***Wsparcie funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodziny.***

Zadania :

- Włączenie rodziców w proces dydaktyczno- wychowawczy dzieci;
- Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie i zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Budowanie poradnictwa i edukacji dla rodziców służących rozpoznawaniu sytuacji kryzysowych, zagrożeń i uzależnień dzieci i młodzieży;
- Realizacja lokalnych programów wspierających rodzinę;
- Inicjowanie i wspieranie grup samopomocowych i działań na rzecz dzieci wymagających szczególnych potrzeb rozwojowych;
- Oferowanie pomocy specjalistycznej rodzinom wymagającym wsparcia;
- Pedagogizacja rodziców.

Cel operacyjny : ***Wspieranie rodzin ubogich poprzez poprawę jakości życia i bezpieczeństwa socjalnego.***

Zadania:

- Diagnoza i monitoring warunków i jakości życia rodziny;
- Rozbudowa zintegrowanego systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego;
- Tworzenie instytucji i punktów przyjmowania sygnałów o sytuacji kryzysowej;
- Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin z niepełnosprawnymi, starszymi, bezrobotnymi członkami rodziny;

II CEL STRATEGICZNY

WSPIERANIE DZIECKA W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Cel operacyjny: ***Wzbogacenie oferty edukacyjnej i kulturalnej***

Zadania:

- Wspieranie działań szkoły wobec dzieci i młodzieży poprzez wszechstronny rozwój indywidualny, naukę krytycyzmu oraz angażowanie i przygotowywanie uczniów do rozwiązywania problemów jednostki, rodziny i społeczności;
- Wyrównywanie szans edukacyjnych przez pomoc materialną dla dzieci i młodzieży;
- Włączenie w proces dydaktyczny programów otwierających świadomość młodego pokolenia na problemy innych osób oraz zagrożenia cywilizacyjne i zachowania prowadzące do utraty bezpieczeństwa fizycznego, zdrowotnego i socjalnego;
- Wspieranie zajęć służących budowaniu postaw sprzyjających rozwijaniu umiejętności społecznych, przedsiębiorczości młodego pokolenia, planowania kariery;
- Rozbudowa lokalnej infrastruktury kulturalnej.

Cel operacyjny: ***Promocja i wspieranie uczniów uzdolnionych***

Zadania:

- Wypracowanie procedury efektywnej selekcji, wyróżniania, nagradzania i monitoringu rozwoju młodzieży uzdolnionej;
- Promocja młodych talentów;
- Wspieranie inicjatyw oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionej.

Cel operacyjny: ***Wspieranie potrzeb edukacyjnych dzieci niepełnosprawnych***

Zadania:

- Stworzenie systemu usług wspierających proces edukacji uczniów niepełnosprawnych;
- Tworzenie warunków umożliwiających dostęp uczniów niepełnosprawnych do szkół ogólnodostępnych;
- Realizowanie programów rehabilitacyjnych przygotowujących młodzież niepełnosprawną do samodzielnego i niezależnego życia;
- Prowadzenie szkoleń dla rodziców na temat opieki, pielęgnacji i rehabilitacji dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;
- Wspieranie rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi;
- Tworzenie grup samopomocowych działających na rzecz dzieci ze szczególnymi potrzebami rozwojowymi;
- Tworzenie i realizacja programów sprzyjających tolerancji wobec osób niepełnosprawnych, umożliwiających przystosowanie dzieci zdrowych do codziennego funkcjonowania z niepełnosprawnością rówieśnika.

III CEL STRATEGICZNY

DOSKONALENIE PROCESU WYCHOWAWCZEGO

Cel operacyjny: ***Prawidłowy przebieg procesu wychowania poprzez wzmacnianie systemu norm i wartości społecznych.***

Zadania :

- Poszerzanie i rozwijanie umiejętności rodzicielskich;
- Kontynuowanie i wzbogacenie istniejących programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci i młodzieży;
- Wspieranie idei wolontariatu oraz innych form aktywności sprzyjających uwrażliwieniu młodzieży na potrzeby innych ludzi i budowaniu postaw prospołecznych oraz podejmowaniu działań na rzecz środowiska lokalnego i szerszych zbiorowości;
- Inicjowanie programów informujących o źródłach zagrożeń cywilizacyjnych i kulturowych, metodach i technikach budowania odporności na manipulację medialną, grupową, ekonomiczną, sposobach prewencji i radzenia sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych.

Cel operacyjny: ***Ochrona dzieci i młodzieży przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem społecznym.***

Zadania:

- Realizacja programów dydaktycznych, zajęć profilaktyczno- edukacyjno- wychowawczych z zakresu dewiacji i patologii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem profilaktyki uzależnień;
- Inicjowanie programów prowadzących do redukcji czynników sprzyjających marginalizacji młodzieży społecznie nieprzystosowanej;
- Zapewnienie opieki pedagoga szkolnego i w miarę możliwości psychologa w każdej szkole.

IV CEL STRATEGICZNY

PROMOCJA ZDROWIA, SPORTU I REKREACJI

Cel operacyjny: ***Rozwój aktywności sportowej i rekreacyjnej dzieci i młodzieży.***

Zadania:

- Rozwój i badanie sprawności dzieci i młodzieży;
- Rozbudowa lokalnej infrastruktury służącej czynnemu spędzaniu czasu wolnego;
- Wyrównywanie dysproporcji w dostępie dzieci i młodzieży do oferty sportowej, rekreacyjnej i turystycznej;
- Wykorzystanie w porozumieniu z gminami bazy sportowej na cele rekreacyjne i aktywność ruchową dzieci i młodzieży;
- Wspieranie różnych form turystyki krajowej.

Cel operacyjny: ***Kompensowanie deficytów zdrowotnych oraz świadczeń i usług z zakresu promocji zdrowia.***

Zadania:

- Wzbogacenie oferty sportowej placówek oświatowych w formie zajęć pozalekcyjnych i zajęć korekcyjno – kompensacyjnych;
- Realizacja ochrony zdrowia z zakresu zdrowia publicznego (higiena, szczepienia ochronne itp.);
- Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych w szkole;
- Realizacja programów propagujących zasady bezpiecznego zachowania na drodze, ulicy, w domu, w czasie zabawy, na wakacjach, w kontaktach z innymi ludźmi.

V CEL STRATEGICZNY

POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA RODZINY I PRZECIWDZIAŁANIE SYTUACJOM KRYZYSOWYM

Cel operacyjny: ***Wzmacnianie poczucia bezpieczeństwa.***

Zadania:

- Realizacja programów profilaktyczno – edukacyjnych;
- Promocja instytucji i ośrodków, w których można uzyskać pomoc w sytuacjach zagrożenia i kryzysie;
- Realizacja programów dotyczących zagrożenia współczesności i sposoby prewencji i radzenia sobie w trudnych sytuacjach, uczących odporności na manipulację grupową i ekonomiczną.

Cel operacyjny: ***Profilaktyka i zmniejszenie rozmiarów uzależnień.***

Zadania:

- Wdrażanie programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniem, adresowanych do dzieci i młodzieży (nikotyna, alkohol, narkotyki);
- Cykliczne szkolenia z zakresu uzależnień;
- Ochrona dzieci przed uzależnieniami w rodzinie.

Cel operacyjny: ***Przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i młodzieży.***

Zadania:

- Promocja instytucji udzielających pomocy w sytuacjach kryzysowych;
- Diagnoza skali zjawiska krzywdzenia dzieci i młodzieży;
- Inicjowanie i rozwijanie programów przeciwdziałania przemocy rówieśniczej i szkolnej w środowisku lokalnym oraz przemocy domowej;
- Współpraca wszystkich instytucji udzielających pomocy w sytuacjach kryzysowych.

Cel operacyjny: ***Profilaktyka przestępczości dziecięcej i młodzieżowej***

Zadania:

- Szkolenie nauczycieli, wychowawców w kwestiach związanych z diagnozowaniem, wczesnym rozpoznaniem dewiacji i patologii wśród młodzieży oraz sposobów zapobiegania i pomocy;
- Tworzenie programów integrujących i aktywizujących społeczność lokalną na rzecz przeciwdziałania dewiacjom wśród młodzieży i dzieci.

PODSUMOWANIE:

Odpowiedzialni za realizację celów i zadań:

- Rada Miejska w Orzyszu
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu,
- lokalne szkoły,
- jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego.

Środki finansowe:

- budżet samorządu lokalnego,
- budżet Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orzyszu,
- budżet lokalnych szkół,
- środki pozyskane z funduszy zewnętrznych.

Partnerzy:

Założeniem programu jest orientacja na rodzinę poprzez ochronę dzieci i rodzin dotkniętych problemem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, ekonomicznie najsłabszych oraz przez indywidualizację i kompleksowość pracy z tymi rodzinami. Zadania realizowane będą w ścisłej współpracy z podmiotami pozostającymi w koalicji z tutejszym ośrodkiem pomocy społecznej tj:

- lokalne instytucje samorządowe
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu,
- Powiatowy Urząd Pracy Piszcu,
- Orzyskie Stowarzyszenie Pracowników i Przyjaciół Pomocy Społecznej „Szansa na...”
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu.

Adresatem programu jest przede wszystkim rodzina dotknięta trudną sytuacją życiową, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Program opieki nad dzieckiem i rodziną adresowany jest do grup najbardziej zagrożonych wszelkiego rodzaju patologią, w tym przemocą, alkoholizmem, narkomanią, a także bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. W tej grupie znajdują się więc osoby i rodziny dotknięte:

- długotrwałym bezrobociem,
- głębokim ubóstwem,
- bezdomnością,
- długotrwałą chorobą lub niepełnosprawnością,

- bezradnością w zakresie opiekuńczo – wychowawczych funkcji rodziny,
- patologią życia rodzinnego i społecznego w tym przemocy dotyczącej dzieci i młodzieży,
- uzależnieniem od alkoholu i narkotyków po zakończeniu leczenia w zakładach leczenia odwykowego.

Ewaluacja programu:

Ewaluację definiuje się jako systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych, w celu oceny wartości programu, jego celów, zadań, sposobów i form realizacji, zasobów. Ocena powinna się, zatem odnosić do wszystkich tych składników, winna „towarzyszyć” każdemu etapowi problemu i uwzględnić:

- zbieżność celów programu z celami pomocy społecznej,
- spójność realizowanych działań,
- prawidłowość wykorzystywanych środków,
- korzyści wynikające z realizacji programu.

Sposoby przeprowadzenia ewaluacji, techniki i narzędzia:

- analiza zmiany postaw podopiecznych (obserwacja),
- ocena spójności realizowanych zadań z zadaniami określonymi w Ustawie o pomocy społecznej (analiza dokumentów),
- analiza wykorzystanych środków (analiza bilansu),
- ocena efektów realizacji Programu (ankietowanie).

Uruchomienie i realizacja programu:

Kalkulacja stałych zadań MOPS dokonywana jest na bieżąco, natomiast ustalenie szczegółowych zadań, form, terminów i kosztów dokonywane będą z chwilą przystąpienia do realizacji konkretnego działania. Zapisy zawarte w programie będą realizowane w ramach zadań w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Koncepcja programu opracowana została w oparciu o:

1. Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020.
2. Lokalny Program Pomocy Społecznej na lata 2003 – 2015
3. Zakres podmiotowy i przedmiotowy wynikający z Ustawy o pomocy społecznej.
4. Istotę i cele pracy socjalnej.

DYREKTOR
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
[Podpis]
mgr Jolanta Rakowska

W niniejszej diagnozie pominięto szczegółowy opis rodzin i problemów społecznych, zasobów instytucjonalnych, ponieważ zostały one przedstawione w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Orzysz na lata 2014 – 2020